ΕΛΛΗΝΙΚΗ UI ·7ΙΚΟΝΟΜΙΑ Με θετική δυναμική, αλλά μπροστά σε δυσκολίες

Media: ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ **Page:** 29 **Published at:** 28-12-2025

Author: **Surface:** 844.72 cm² **Circulation:** 0

Subjects:

ΓΝΩΜΗ

Του Νίκου Βέττα

Με θετική δυναμική, αλλά μπροστά σε δυσκολίες

Η ελληνική οικονομία διανύει μια περίοδο σταθερότητας, με ρυθμούς μεγέθυνσης του ΑΕΠ που υπερβαίνουν τους μέσους ευρωπαϊκούς όρους, αξιοπιστία του δημοσιονομικού ισοζυγίου και συστηματική εξομάλυνση του κόστους χρηματοδότησης. Επίσης, με βελτίωση των όρων απασχόλησης, σταδιακή μείωση της ανεργίας στα επίπεδα πριν από την κρίση χρέους και αύξηση των περισσότερων αμοιβών των εργαζομένων. Την ίδια ώρα, οι επιδόσεις της οικονομίας μας ακόμη απέχουν σημαντικά από τις επιθυμητές. Τα πραγματικά εισοδήματα πολλών νοικοκυριών δεν είναι ικανοποιητικά, καθώς χρειάζονται περαιτέρω τομές που θα φέρουν κράτος και αγορές πλησιέστερα στα ευρωπαϊκά επίπεδα και θα σπάσουν τον εγκλωβισμό σε χαμηλή παραγωγικότητα. Από τη σημερινή αφετηρία είναι, λοιπόν, κρίσιμο οι όποιες παρεμβάσεις πολιτικής να μη διακινδυνεύσουν τη σταθερότητα που έχει επιτευχθεί, αλλά να απελευθερώσουν νέες προοπτικές και δυνατότητες ανάπτυξης. Ποιες μπορεί να είναι σημαντικότερες προκλήσεις και ευκαιρίες κατά τη νέα χρονιά;

Αρχικά, θα είναι κρίσιμης σημασίας οι εξελίξεις στο ευρωπαϊκό και το παγκόσμιο πλαίσιο. Ισχύει ότι σε πολλές πλευρές της η πορεία της παγκόσμιας οικονομίας έχει υπάρξει ομαλότερη από ό,τι μπορεί να αναμενόταν μετά την ανακοίνωση πρόθεσης έντονων παρεμβάσεων στο διεθνές εμπόριο από τον πρόεδρο των ΗΠΑ πριν από περίπου ένα έτος. Ομως, πλέον συσσωρεύονται μεγάλες ανισορροπίες και δημιουργούνται ερωτήματα για τις προοπτικές μεγέθυνσης των μεγάλων οικονομιών μέσα σε ένα σταθερό διεθνές πλαίσιο. Οσον αφορά το παγκόσμιο εμπόριο, φαίνεται πως έχει βρεθεί μια προσωρινή ισορροπία, με υποβολή δασμών από τις ΗΠΑ σε σημαντικούς εμπορικούς εταίρους τους, που δεν φθάνουν όμως τα εξαιρετικά υψηλά επίπεδα που αρχικά είχαν αναφερθεί. Σε κάθε περίπτωση, όμως, εκκρεμεί η διευθέτηση, σε πολλαπλά επίπεδα, των εμπορικών σχέσεων ανάμεσα σε ΗΠΑ και Κίνα, εξέλιξη που θα επηρεάσει κρίσιμα το σύνολο της παγκόσμιας οικονομίας.

Είναι επίσης ανοικτό το ερώτημα σε ποιον βαθμό η επιβολή δασμών προς τις ΗΠΑ θα επηρεάσει τις εξαγωγές και τον ρυθμό μεγέθυνσης των ευρωπαϊκών οικονομιών. Προς το παρόν, η σχετική επίδραση δεν εκτιμάται ιδιαίτερα υψηλή, αλλά αυτό μπορεί να αλλάξει στη νέα χρονιά. Φυσικά, υψηλής σημασίας θα είναι και οι εξελίξεις σε σχέση με την Ουκρανία και το πώς αυτές θα επηρεάσουν ευρύτερα τις επενδύσεις και την αγορά ενέργειας στην Ευρώπη. Συνολικά, υπάρχουν πολλές αβεβαιότητες στο παγκόσμιο εμπόριο, συμπεριλαμβάνοντας ζητήματα διαχείρισης των τεχνολογιών αιχμής, κατευθύνσεις της πράσινης μετάβασης και προτεραιότητες στην αγορά ενέργειας. Ολες αυτές οι παράμετροι θα είναι κρίσιμες για την ελληνική οικονομία, τόσο όσον αφορά την προσέλκυση ξένων επενδύσεων όσο και τις εξαγωγικές προοπτικές των ελληνικών επιχειρήσεων.

Ειδικότερα για το στενότερο πλαίσιο της οικονομίας μας, την Ευρώπη, με δεδομένες τις παγκόσμιες προκλήσεις και άλλες ενδογενείς αδυναμίες, πάνω από ένα έτος από τη δημοσίευση της Εκθεσης Ντράγκι μόνο λίγα έχουν συμβεί στην πραγματικότητα για ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας, της προσέλκυσης επενδύσεων και της καινοτομίας. Αυτές είναι πλευρές υστέρησης, στις οποίες η πρόοδος είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της ευημερίας των ευρωπαίων πολιτών και μιας διατηρήσιμης θέσης ευημερίας στην παγκόσμια οικονομία. Αναπόφευκτα η ευρωπαϊκή οικονομία δέχεται πιέσεις και από την παράταση στις γεωπολιτικές εντάσεις στα σύνορά της.

Υπάρχει ένα πλέγμα ερωτημάτων με κέντρο το εάν μπορεί να διατηρηθεί ο ρυθμός μεγέθυνσης της οικονομίας και μάλιστα με τρόπο που να καταστεί σταδιακά διατηρήσιμος

Υψηλής σημασίας είναι ασφαλώς η στροφή σε υψηλότερες δαπάνες για άμυνα. Αν και η αυτονομία και η ασφάλεια στην Ευρώπη έχουν κόστος που θα πρέπει να αναληφθεί, αυτό το κόστος μπορεί να αποτελέσει πλήγμα, εφόσον δεν συνδυαστεί με ευρύτερη ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και της ευρωπαϊκής μετατοίχησης σε συναφείς τομείς αιχμής. Για τη χώρα μας, η ευρωπαϊκή στροφή στην άμυνα μπορεί να είναι διπλή ευκαιρία. Εφόσον είναι έτσι και αλλιώς αναγκασμένη σε υψηλές αμυντικές δαπάνες, μπορεί να επωφεληθεί από κοινά προγράμματα και επίσης να αναπτύξει την αμυντική της βιομηχανία που έχει ατροφήσει.

Γυρνώντας προς το εσωτερικό της χώρας, υπάρχει ένα πλέγμα ερωτημάτων με κέντρο το εάν μπορεί να διατηρηθεί ο ρυθμός μεγέθυνσης της οικονομίας και μάλιστα με τρόπο που να καταστεί σταδιακά διατηρήσιμος. Αυτό συναρτάται με το ευρύτερο πλαίσιο σταθερότητας σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο, αλλά και με τη διάθεση και τη δυνατότητα που θα επιδειχθεί για αναγκαίες τομές που θα ενισχύσουν την οικονομία. Μακροοικονομικά και δημοσιονομικά μπορεί να γίνει εκτίμηση ότι η επόμενη χρονιά θα κινηθεί περίπου στα επίπεδα της προηγούμενης. Η κατανάλωση σε κάθε περίπτωση καταδεικνύει ανθεκτικότητα, ενώ για τις επενδύσεις μπορεί να υπάρχει συγκρατημένη αισιοδοξία εφόσον παραμένει η επίδραση του Ταμείου Ανάκαμψης και ταυτόχρονα καταγράφεται μείωση επιτοκίων, έστω και μικρή. Ομως, η στροφή του παραγωγικού υποδείγματος προς μεγαλύτερη εξωστρέφεια και καινοτομικότητα γίνεται μόνο με αργό ρυθμό. Συναφώς, ο πληθωρισμός παραμένει επίσης υψηλότερα από τον μέσο όρο της ευρωζώνης και θα είναι κρίσιμης σημασίας η μείωσή του κατά τη νέα χρονιά, αφενός για την ανακούφιση των νοικοκυριών και αφετέρου για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Συνολικά, στη νέα χρονιά υπάρχουν ανοικτά στοιχήματα σε πολλαπλά επίπεδα, της παγκόσμιας οικονομίας, της ευρωπαϊκής και της δικής μας. Κρίσιμη παράμετρο για την πορεία των εισοδημάτων στη χώρα θα αποτελέσει κατά πόσο η βάση σταθερότητας συμπληρωθεί από ένα φιλόδοξο σχέδιο αλλαγών που θα ενισχύσει τις παραγωγικές δυνάμεις και που θα επιτρέψει την εκμετάλλευση ευκαιριών στο ευμετάβλητο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πλαίσιο.

Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το μεγάλο στοίχημα των επενδύσεων xtopis το RRF

Media: ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ Page: 85 Published at: 28-12-2025

Author: Surface: 784.92 cm² Circulation: 0

Subjects:

Το μεγάλο στοίχημα των επενδύσεων χωρίς το RRF

Αν και οι επίσημες προβλέψεις δείχνουν επιβράδυνση με συνέχιση των μεταρρυθμίσεων και ένα πιο εξωστρεφές παραγωγικό πρότυπο, η χώρα μπορεί να διατηρήσει τον αναπτυξιακό της βηματισμό και μετά το Ταμείο Ανάκαμψης

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΑΝΕΤΤΑ

Το τέλος του Ταμείου Ανάκαμψης το 2026 ανοίγει τη συζήτηση για τη βιωσιμότητα της ανάπτυξης. Τα μεγάλα projects ελληνικών ομίλων, η ποιότητα των επενδύσεων και το ανθρώπινο κεφάλαιο θα κρίνουν αν η οικονομία μπορεί να συνεχίσει χωρίς το ευρωπαϊκό «σπριντ».

Το Ταμείο Ανάκαμψης οδεύει προς την ολοκλήρωσή του, όμως η συζήτηση στην ελληνική οικονομία τώρα ξεκινά. Το κρίσιμο ερώτημα που απασχολεί πλέον αγορές, επιχειρήσεις και πολιτικό σύστημα δεν είναι αν το RRF βοήθησε – αυτό θεωρείται δεδομένο –, αλλά αν η χώρα μπορεί να διατηρήσει τον αναπτυξιακό της βηματισμό όταν οι ευρωπαϊκοί πόροι πάψουν να λειτουργούν ως καταλύτης.

Το 2026 σηματοδοτεί το κλείσιμο ενός ιστορικού κύκλου. Ενός προγράμματος που, παρά τις επιμέρους αστοχίες, τις καθυστερήσεις και τον υπαρκτό κίνδυνο απώλειας κονδυλίων, επιτάχυνε επενδυτικές αποφάσεις, κινητοποίησε ιδιωτικά κεφάλαια και έστειλε προς τις διεθνείς αγορές το μήνυμα ότι «η Ελλάδα ξαναμπαίνει στο παιχνίδι».

Η συμβολή του σε αριθμούς

Η συμβολή του Ταμείου Ανάκαμψης αποτυπώνεται και ποσοτικά. Η Capital Economics υπολογίζει το συνολικό όφελος για την ελληνική οικονομία στο 1,5% του ΑΕΠ κατά την εξαετία εφαρμογής του προγράμματος. Δεν πρόκειται για τον μοναδικό παράγοντα που εξηγεί την πορεία της οικονομίας, ωστόσο λειτούργησε ως κρίσιμος μηχανισμός ώστε να μην «παγώσει» η επενδυτική δραστηριότητα σε ένα περιβάλλον διεθνών κρίσεων και αυξημένης αβεβαιότητας.

Το πρόγραμμα θεσπίστηκε το 2020 ως απάντηση στην πανδημία, με συνολικό προϋπολογισμό έως 725 δισ. ευρώ – περίπου 4% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις χώρες που το αξιοποίησαν πιο γρήγορα, συνδέοντας εκταμιεύσεις με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις.

Η επιβράδυνση μετά το Ταμείο

Παρά το θετικό momentum, οι επίσημες προβλέψεις δείχνουν επιβράδυνση μετά το 2026. Σύμφωνα με τον πρώτο Πολυετή Δημοσιονομικό Προγραμματισμό (ΠΔΠ) 2026-2029, ο ρυθμός ανάπτυξης εκτιμάται στο 2,4% το 2026, για να υποχωρήσει στο 1,7% το 2027, στο 1,6% το 2028 και στο 1,3% το 2029.

Προς το παρόν, η εικόνα παραμένει θετική. Η δημοσιονομική θέση της χώρας είναι από τις ισχυρότερες των τελευταίων δεκαετιών, το πολιτικό ρίσκο χαμηλό και το επενδυτικό ενδιαφέρον – τόσο εγχώριο όσο και διεθνές – διατηρείται έντονο.

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις χώρες που αξιοποίησαν πιο γρήγορα το Ταμείο Ανάκαμψης, συνδέοντας εκταμιεύσεις με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

ΤΟ ΚΕΝΟ ΤΟΥ RRF

Η ποσότητα, η ποιότητα και ο κίνδυνος

Το κρίσιμο στοίχημα αφορά την ποιότητα. Παράγοντες της αγοράς τονίζουν ότι μόνο «επενδύσεις που θα πιάσουν τόπο» μπορούν να καλύψουν το κενό του RRF – επενδύσεις που αυξάνουν την παραγωγικότητα και θεμελιώνουν βιώσιμη ανάπτυξη.Ο γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ **Νίκος Βέττας** έχει προειδοποιήσει για τον κίνδυνο επανάληψης λαθών του παρελθόντος. Το 2007, όπως σημειώνει, η Ελλάδα είχε υψηλό ποσοστό επενδύσεων στο ΑΕΠ, αλλά τα δύο τρίτα αφορούσαν κατασκευές και τα περισσότερα κατοικίες. *«Ετσι δεν χτίζεται παραγωγικό μοντέλο».*

Καθοριστικό ρόλο παίζουν τα μεγάλα επενδυτικά projects που έχουν δρομολογηθεί από ελληνικούς ομίλους. Πρόκειται για επενδύσεις που υπερβαίνουν τα 20 δισ. ευρώ την επόμενη τριετία και σε βάθος χρόνου ξεπερνούν τα 50 δισ. ευρώ, λειτουργώντας ως αντίβαρο στη σταδιακή απόσυρση του RRF.

1. **Ενέργεια, ο βασικός πυλώνας:** Στο επίκεντρο βρίσκεται η ενεργειακή μετάβαση. Η ΔΕΗ προχωρά σε επενδύσεις 10,1 δισ. ευρώ την περίοδο 2026-2028, συνδυάζοντας έργα παραγωγής ενέργειας με τεχνολογικές υποδομές, με στόχο τη μετατροπή της σε περιφερειακό «powertech» παίκτη. Η HelleniQEnergy υλοποιεί πρόγραμμα 4 δισ. ευρώ έως το 2030, με έμφαση στην απανθρακοποίηση των διυλιστηρίων, τα εναλλακτικά καύσιμα και την ανάπτυξη χαρτοφυλακίου ΑΠΕ ισχύος 2 GW. Παράλληλα, ο όμιλος Motor Oil προωθεί επενδύσεις 4 δισ. ευρώ έως το 2030, ενώ η Metlen «τρέχει» πρόγραμμα 2,5 δισ. ευρώ έως το 2028, με αποτύπωμα σε ΑΠΕ, μεταλλουργία και άμυνα.
2. **Υποδομές και δίκτυα:** Στον κρίσιμο τομέα των υποδομών, ο ΑΔΜΗΕ περνά σε φάση επιτάχυνσης με έργα συνολικού ύψους 6 δισ. ευρώ έως το 2034, μεγάλο μέρος των οποίων θα υλοποιηθεί στη διετία που έρχεται. Από την πλευρά της, η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ υλοποιεί επενδυτικό πρόγραμμα άνω των 10 δισ. ευρώ σε υποδομές και παραχωρήσεις, ενισχύοντας τη θέση της στον πυρήνα των μεγάλων έργων.
3. **Ελληνικό, τηλεπικοινωνίες και αερομεταφορές:** Το έργο του Ελληνικού συνεχίζει να προσελκύει κεφάλαια, με τις συνολικές επενδύσεις να εκτιμώνται μεταξύ 6 και 8 δισ. ευρώ. Στις τηλεπικοινωνίες, ο όμιλος ΟΤΕ επενδύει πάνω από 3 δισ. ευρώ έως το 2027 για δίκτυα FTTH και 5G. Στις μεταφορές, η AEGEAN υλοποιεί επενδυτικό πρόγραμμα 4,5 δισ. δολαρίων για την ανανέωση του στόλου και τη δημιουργία νέου κέντρου συντήρησης (MRO) στην Αθήνα, ενισχύοντας τη μακροπρόθεσμη επιχειρησιακή της βάση.
4. **Το λιανεμπόριο δεν μένει πίσω:** Η δυναμική δεν περιορίζεται στους κλάδους έντασης κεφαλαίου. Στο οργανωμένο λιανεμπόριο, ο Σκλαβενίτης επενδύει 350 εκατ. ευρώ στη διετία 2026-2027 για επέκταση και εκσυγχρονισμό του δικτύου του, ενώ και ο όμιλος Fourlis σχεδιάζει νέες τοποθετήσεις κεφαλαίων.
5. **Το ανθρώπινο κεφάλαιο και ο μαραθώνιος:** Καθοριστικός παράγοντας για την επόμενη μέρα είναι το ανθρώπινο κεφάλαιο. Εκπαίδευση, έρευνα, σύνδεση πανεπιστημίων με την οικονομία, οικοσύστημα R&D. Τομείς στους οποίους η Ελλάδα εξακολουθεί να υστερεί σε σχέση με χώρες όπως η Ισπανία, η Πορτογαλία ή ακόμη και η Ρουμανία.

Υπάρχει, λοιπόν, ζωή μετά το Ταμείο Ανάκαμψης; Η απάντηση είναι ναι, αλλά υπό προϋποθέσεις. Με συνέχιση των μεταρρυθμίσεων, ταχεία αξιοποίηση της Τεχνητής Νοημοσύνης σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και μετάβαση από το μοντέλο των μικρών, χαμηλής παραγωγικότητας επιχειρήσεων σε ένα πιο εξωστρεφές παραγωγικό πρότυπο. Το RRF λειτούργησε ως σπριντ. Τώρα ξεκινά ο μαραθώνιος.